

Co-funded by
the European Union

AGDISTIS

AGDISTIS PROJESİ

*Duygusal Zeka ile Davranış Bozukluğu ve Cinsiyet
Ayrımcılığına Dayalı Zorbalığa Müdahale*

2022-1-ES01-KA220-SCH-000087432

AVRUPA'DA İYİ UYGULAMALARIN İNCELENMESİ (İSPANYA, TÜRKİYE, AVUSTURYA, İTALYA)

Avrupa Birliği tarafından finanse edilmiştir. Ancak ifade edilen görüşler ve fikirler yalnızca yazar(lar)a aittir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Eğitim ve Kültür Yürütme Ajansı'nın (EACEA) görüşlerini yansıtmaz. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.

Istituto d'Istruzione Superiore
Margherita Hack

Colegio
Séneca
S.Coop.And

SKILL
up
CONSULTING TRAINING

Vienna Association
of Education Volunteers

Co-funded by
the European Union

AGDISTIS

İçindekiler

1. Avrupa'daki durumun arka planı.	3
2. Avrupa'da şimdiki durum.	4
3. Günümüzde sorunlu durumları önlemeye ve bunlarla mücadele etmeye yönelik politika ve eylemler.	5
4. Kapanış.	6
Kaynakça	7

Istituto d'Istruzione Superiore
Margherita Hack

Colegio
Séneca
S.Coop.And

SKILL
up
CONSULTING TRAINING

Vienna Association
of Education Volunteers

Co-funded by
the European Union

AGDISTIS

1. Avrupa'daki durumun arka planı.

Okullarda zorbalık, ulusal sınırları aşarak dünya çapında öğrencileri etkileyen yaygın ve endişe verici bir konudur. Durumun incelendiği ülkeler olan İtalya, Avusturya, İspanya ve Türkiye de dahil olmak üzere birçok ülkede önemli ölçüde dikkat çekmiştir, ancak bu sonuçları genel olarak Avrupa için tahmin edebiliriz. İşte bu küresel soruna ilişkin bazı temel bilgiler:

- Zorbalığın Yaygınlığı: Avrupa genelinde, anketler ve çalışmalar sürekli olarak zorbalığa maruz kalan öğrencilerin endişe verici yüzdelerini göstermiştir. İster fiziksel, ister sözlü veya siber zorbalık olsun, bu sorun öğrenci nüfusunun önemli bir bölümünü etkilemektedir.
- Psikolojik ve Toplumsal Faktörler: Zorbalığın temel nedenleri karmaşıktır ve psikolojik ve toplumsal faktörleri içerir. Aile içinde şiddete tanık olmak, zehirli rol modellerini özümsemek ve belirli sosyal gruplara karşı önyargılar, çocukları zorbalık davranışlarında bulunmaya yatkın hale getirebilir.
- Siber Zorbalık: İnternetin yaygınlaşmasıyla birlikte siber zorbalık önemli bir endişe kaynağı olarak ortaya çıkmıştır. Çevrimiçi platformların anonimliği, bu tür zorbalığın önlenmesini ve yönetilmesini zorlaştırmaktadır.
- LGBTQ+ Öğrenciler: Queer ve LGBTQ+ öğrenciler genellikle daha yüksek oranda zorbalıkla karşı karşıya kalmakta ve ayrımcılık akademik hayatlarına kadar uzanmaktadır. Okullarda kapsayıcılık ve LGBTQ+ sorunlarını anlamak süregelen zorluklardır.
- Coğrafi Örüntüler: Yaygın yanlış kanıların aksine, zorbalık belirli bölgelerle sınırlı değildir. Çeşitli sosyo-ekonomik arka planlarda ortaya çıkar ve yaygınlığı ülkeler arasında farklılık gösterebilir.
- Zorbalıkla Mücadele Çabaları: Avrupa'daki ülkeler okullarda zorbalıkla mücadele etmek için kapsamlı önlemler almıştır. Bu çabalar arasında politikalar, programlar, öğretmen eğitimi ve zorbalığa karşı yasal hükümler yer almaktadır.
- Değişen Tutumlar: Yıllar içinde zorbalığın algılanış biçiminde bir değişim yaşanmıştır. Geçmişte bu durum genellikle göz ardı edilirken, günümüzde zorbalığın olumsuz sonuçları konusunda daha büyük bir farkındalık söz konusudur. Avrupa'nın farklı ülkelerindeki mevzuat ve eğitim girişimleri bu bakış açısı değişikliğini yansıtmaktadır.
- Zorluklar Devam Ediyor: İlerleme kaydedilmiş olsa da zorbalıkla mücadelede karşılaşılan zorluklar devam etmektedir. Önleyici tedbirlerin güçlendirilmesi, mağdurlara yönelik destek sistemlerinin iyileştirilmesi ve okullarda ve toplumda saygı, kabul ve empati kültürünün teşvik edilmesi için çabalar devam etmektedir.

Istituto d'Istruzione Superiore
Margherita Hack

INDEPCIE

Colegio
Séneca
S.Coop.And

SKILL
up
CONSULTING TRAINING

Vienna Association
of Education Volunteers

Co-funded by
the European Union

AGDISTIS

Özetle, okullarda zorbalık, geniş kapsamlı psikolojik ve sosyolojik sonuçları olan küresel bir sorundur. Genel olarak, ülkeler bu sorunu ele alma ihtiyacının farkına varmış ve özellikle LGBTQ+ öğrenciler gibi hassas gruplar arasında zorbalığı önlemek ve zorbalıkla mücadele etmek için adımlar atmıştır. Bununla birlikte, geçmişleri veya kimlikleri ne olursa olsun tüm öğrenciler için güvenli ve kapsayıcı ortamlar yaratmak için çabaların sürdürülmesi şarttır.

2. Avrupa'da şimdiki durum.

Okullarda zorbalık, tüm ülkelerdeki öğrencileri etkileyen küresel bir sorundur. Her ülkenin bu sorunla başa çıkma konusunda kendine özgü deneyimleri ve yaklaşımları olsa da, ortak temalar ve zorluklar vardır. Aşağıda, incelenen ülkelerdeki somut durumlara yer verilmiştir:

Avusturya'da LGBT+ haklarının ve kabulünün teşvik edilmesinde önemli adımlar atılmıştır. 2019 yılında eşcinsel evliliğin yasallaşması önemli bir kilometre taşı olmuştur. LGBT+ öğrenciler için kapsayıcı okul ortamları yaratma çabaları, zorbalık karşıtı programlar ve girişimler aracılığıyla kendini göstermektedir. Lambda ve Rainbow Schools Austria gibi bu girişimler, farkındalığı artırmak ve cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğine dayalı ayrımcılıkla mücadele etmek için kaynaklar ve eğitimler sunmaktadır.

İspanya, eğitim ortamları da dahil olmak üzere zorbalığı kapsamlı bir şekilde ele almak için yasal çerçeveleri yürürlüğe koymuştur. İspanyol okulları, genellikle raporlama mekanizmaları ve önleme programları ile güvenli ve kapsayıcı ortamları vurgulayan kapsamlı zorbalık karşıtı politikaları benimsemiştir. Mağdurlara danışmanlık hizmetleri ve akran ağları gibi destek sistemleri sağlanmaktadır.

Bu olumlu adımlara rağmen, hem Avusturya hem de İspanya, diğer ülkeler gibi, dijital çağda siber zorbalığın zorluklarıyla boğuşmaktadır. Sorumlu çevrimiçi davranış ve dijital güvenlik konusunda farkındalığı arttırmak için programlar uygulamaktadırlar.

İtalya'da Eğitim ve Liyakat Bakanlığı zorbalığın önlenmesine ilişkin görüşlerini uzun süredir dile getirmekte olup Nisan 2015'te 'Zorbalık ve siber zorbalığın önlenmesi ve bunlarla mücadele edilmesine yönelik eylemler için kılavuz ilkeler' yayımlamıştır. Ardından, '2016/2017 Okulda Zorbalık ve Siber Zorbalığın Önlenmesi Ulusal Planı' tanıtılmıştır.

Türkiye'de zorbalık yaygın bir sorundur ve öğrenciler arasında, özellikle okulda veya mahallelerinde yüksek oranda mağduriyet yaşanmaktadır. Bu durum, LGBT+ bireylerin eğitim sisteminde karşılaştıkları zorluklarla daha da artmaktadır. Ayrımcı

Istituto d'Istruzione Superiore
Margherita Hack

IN DEPCIE

Colegio
Séneca
S.Coop.And

SKILL
up
CONSULTING TRAINING

Vienna Association
of Education Volunteers

Co-funded by
the European Union

AGDISTIS

tutumlar ve klişeler Türk okullarında derin bir şekilde yerleşmiş olup LGBT+ öğrenciler için düşmanca bir ortam yaratmaktadır.

Bu ülkelerin her biri zorbalıkla mücadele için kendi zorluklarına ve girişimlerine sahip olsa da, genel amaç cinsel yönelimleri veya cinsiyet kimlikleri ne olursa olsun tüm öğrenciler için güvenli ve kapsayıcı eğitim alanları yaratmaktır. Saygı, empati ve kapsayıcılığı teşvik etmek için farkındalığı artırma, önleyici tedbirleri güçlendirme ve zorbalıktan etkilenenlere destek sağlama çabaları devam etmektedir.

3. Günümüzde sorunlu durumları önlemeye ve bunlarla mücadele etmeye yönelik politikalar ve eylemler.

Avrupa'da, okullarda zorbalığın ele alınması ve önlenmesi ortak bir kaygıdır ve bu sorunla mücadele etmek için çeşitli önlemler alınmıştır:

Avusturya, İtalya, İspanya ve Türkiye, eğitim sistemlerinde zorbalıkla mücadelenin önemini farkındadır. Öğrenciler için güvenli ve kapsayıcı öğrenme ortamlarını vurgulayarak zorbalığı önlemeye ve zorbalığa müdahale etmeye yönelik politika ve programlar uygulamaya koymuşlardır.

Tüm bu ülkelerde okullar, etkili zorbalık karşıtı önlemler geliştirmek için eğitim kurum ve kuruluşlarından destek ve rehberlik almaktadır. Pek çok eğitim kurumu zorbalık karşıtı politikalar oluşturmuş ve öğretmenlere ve personele zorbalık davranışlarını tespit etme ve ele alma konusunda eğitim vermektedir.

Zorbalığın önlenmesi genellikle müfredata entegre edilir veya eğitim faaliyetlerine dahil edilir. Okullar, zorbalığın zararlı etkileri hakkında farkındalık yaratmak ve olumlu bir okul iklimini teşvik etmek için genellikle hem eğitimciler hem de öğrenciler için atölye çalışmaları ve eğitim oturumları düzenlemektedir.

Ayrıca, bu ülkeler zorbalığa maruz kalan öğrenciler ve aileleri için kaynak ve destek sunmaktadır. Öğrencileri olayları bildirmeye teşvik etmek için raporlama mekanizmaları mevcuttur ve okullar zorbalık vakalarını ele almak ve mağdurlara destek sağlamak için derhal harekete geçmektedir.

Öğretmen eğitimi, bu ülkelerdeki zorbalıkla mücadele çabalarının önemli bir bileşenidir. Eğitimciler, tüm öğrenciler için güvenli ve kapsayıcı bir ortam yaratarak zorbalık vakalarını etkili bir şekilde önlemek ve ele almak için bilgi ve becerilerle donatılmıştır.

Zorbalığı önleme konusunda ortak bir kararlılık olsa da, ülkeler belirli zorlukları da ele almaktadır. Örneğin İtalya, farkındalık kampanyaları ve psikoeğitim programlarına

Istituto d'Istruzione Superiore
Margherita Hack

IN DEPCIE

Vienna Association
of Education Volunteers

Co-funded by
the European Union

AGDISTIS

vurgu yaparken, İspanya okullarda LGBTQ+ kapsayıcılığı ve farkındalığına güçlü bir şekilde odaklanmaktadır. Türkiye, LGBTQ+ bireylere yönelik zorbalık da dâhil olmak üzere yüksek oranda zorbalıkla karşı karşıyadır ve bu durum daha kapsamlı müdahale programlarına ve desteğe duyulan ihtiyacı vurgulamaktadır.

Sonuç olarak, bu ülkeler ve genel olarak Avrupa, okullarda zorbalıkla mücadele etme kararlılıklarında birleşmekte, önleme, farkındalık ve mağdurlara destek konularına öncelik verirken, kendi özgün bağlamlarındaki belirli zorlukları da ele almaktadır.

4. Kapanış.

Zorbalık, gücün araştırılması ve uygulanması ile karakterize edilen bir olgudur. Bu nedenle, baskın olan ve zayıf olan arasındaki bir dinamiğin mercekleri aracılığıyla incelenmeye özellikle uygundur. Özellikle zorbanın akranlarıyla olan ilişkisinde, "grubun saygısını ya da hayranlığını kaybetme, arkadaşlarının önünde küçük düşme ve 'zayıf', 'kız gibi', 'adam olamamış' gibi ithamlarla kadın kategorisine indirilmiş olarak görme korkusu baskındır.

Bunların, gerçek cinsel ve cinsiyet kimliklerine bakılmaksızın, genellikle herhangi bir erkek mağdura yöneltilen hakaretler olması şaşırtıcı olmamalıdır; tıpkı akranlarının homofobik zorbalığa maruz kaldıklarında, kendilerinin de eşcinsel olarak etiketleneceğinden korkarak mağduru savunmakta ve korumakta daha fazla zorlanmalarının şaşırtıcı olmaması gerektiği gibi.

Özellikle LGBTQ+ öğrencilere yönelik zorbalıkla mücadelede önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Ülkeler genel olarak cinsel yönelimleri veya cinsiyet kimlikleri ne olursa olsun tüm öğrenciler için daha güvenli ve kapsayıcı bir ortam yaratma yönünde adımlar atmıştır. Ancak okullar, yeni durumlara ve gerçeklere açık olmak isteyenler ile hala "geleneksel" olana bağlı kalanlar arasında sıkışıp kalarak kendilerini çok zor bir durumda bulmaya devam etmektedir.

LGBTQ+ sorunlarına ilişkin toplumsal farkındalık artmış, özellikle okullarda cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ile ilgili konuların daha fazla görünürlük kazanmasına ve tartışılmasına yol açmıştır. Bu görünürlük daha fazla kabul ve anlayışın önünü açabilir, ancak zorluklar ve sıkı çalışmanın gerekli olduğu alanlar da olabilir. LGBTQ+ hakları için savunuculuk ve destek, kapsayıcılığın geleceğini şekillendirmede önemli bir rol oynamaya devam etmektedir.

Toplum değişiyor ve okullar da geleceğin vatandaşlarını eğitme ve koruma misyonlarını sürdürürken kapsayıcılığı teşvik etmek ve beslemek için değişmelidir. Her iki cephede de hareket etmek, sosyal, siyasi ve kültürel değişimler için mücadele

Istituto d'Istruzione Superiore
Margherita Hack

IN DEPCIE

Colegio
Séneca
S.Coop.And

Vienna Association
of Education Volunteers

Co-funded by
the European Union

AGDISTIS

etmek ve okullarda farkındalık yaratmak için projeler sunmak, değişim için tek gerçek güç olduğunu kanıtlayacaktır.

Kaynakça

Ahmad, Y., & Smith, P.K. (1990). Behavioural measures: bullying in schools. Newsletter of the Association for Child Psychology & Psychiatry, 12, 26-27.

Aleandri, G. (2008). *Giovani senza paura. Analisi socio-pedagogica del fenomeno bullismo*. Roma: Armando Armando.

Alivernini, F., Manganelli, S., Cavicchiolo, E., & Lucidi, F. (2017). Measuring Bullying and Victimization Among Immigrant and Native Primary School Students: Evidence From Italy. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 1-13.

American Psychiatric Association. (2014). *DSM-5. Manuale diagnostico e statistico dei disturbi mentali*. Milano: Raffaello Cortina Editore.

Anzieu, D. (1986). *Il gruppo e l'inconscio*. Roma: Borla.

Aslan, A., Öney Doğan, B. (2017). Online violence: Example of "Potinss" as a cyberbullying domain. *Marmara Communication Journal*, 27, 95-119. doi: 10.17829/midr.20172729524.

Atik, G. (2006). The role of locus of control, self esteem, family style, loneliness, academic achievement in predicting bullying behavior among secondary school students. Unpublished master's thesis. Middle East Technical University, Department of Educational Science, Ankara.

Ayas, T. ve Pişkin, M. (2011). Examination of bullying incidents among high school students in terms of gender, grade level and school type. *Primary education online*, 10 (2), 550-568. [Online: <http://ilkogretim-online.org.tr>].

Baldry, A. C. (2001). Bullismo a scuola e comportamenti devianti negli adolescenti: possibili fattori di rischio. *Rassegna Italiana di Criminologia*, 12, 375-396.

Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84, 191-215.

Bandura, A. (1992). Exercise of personal agency through the selfefficacy mechanisms. In R. Schwarzer (Eds.), *Self-efficacy: Thought control of action* (pp. 3-38). Washington, DC: Hemisphere.

Istituto d'Istruzione Superiore
Margherita Hack

INDEPCIE

Colegio
Séneca
S.Coop.And

Vienna Association
of Education Volunteers

Co-funded by
the European Union

AGDISTIS

Bandura, A. (1994). Self-efficacy. In V. S. Ramachaudran (Eds.), *Encyclopedia of human behavior* (4 th ed., pp. 71-80). New York: Academic Press. Bandura, A. (1995). *Self-Efficacy in Changing Societies*. New York: Cambridge University Press (trad. it. Il senso di autoefficacia. *Aspettative su di sè e azione*. Trento: Erickson, 2000).

Bandura, A. (2000). Exercise of human agency through collective efficacy. *Current Direction in Psychological Science*, 9, 75-78. 126 N. Patrizi, V. Biasi

Bartolo M. G. & Palermi A. L. (2008). Insieme contro il bullismo: percorso educativo da attivare nelle scuole. In A. Costabile (a cura di). *Supportando le simpatike canaglie: un progetto per le scuole medie*. Cosenza: Falco editore, 67-84.

Baştürk Akca, E., Sayımer, İ. (2017). The concept of cyberbullying, its types and related factors: an evaluation based on current research. *Online Academic Journal of Information Technology Special Issue*, 8(30). doi: 10.5824/1309- 1581.2017.5.001.x

Belacchi, C. (2008). I ruoli dei partecipanti nel bullismo: una nuova proposta. *Giornale Italiano di Psicologia*, 4, 885-912.

Besag, V. (1989). *Bullies and victims in school*. Milton Keynes: Open University Press.

Biasi, V. & Bonaiuto, P. (2012). The Scientific Contribution of the Clinical Method in Educational Research: A Case Study (Il portato scientifico del metodo clinico nelle applicazioni educative: uno studio di caso). *Journal of Educational, Cultural and Psychological Studies*, 6, 107-127.

Biasi, V. & Patrizi, N. (2017). La dimensione psicopedagogica. Apporti della psicologia dell'apprendimento per l'individualizzazione dei processi di insegnamento-apprendimento: temi per la formazione dei docenti partecipanti al Progetto PRIN. In G. Domenici (a cura di), *Successo formativo, Inclusione e Coesione Sociale: Strategie Innovative. Strategie didattiche integrate per il successo scolastico e l'inclusione. Volume Primo* (pp. 353-376). Roma: Armando.

Biasi, V., Domenici, G., Capobianco, R., & Patrizi, N. (2014). Teacher Self-Efficacy Scale (Scala sull'Auto-Efficacia del Docente – SAED): adattamento e validazione in Italia. *Educational, Cultural and Psychological Studies*, 10, 485-509.

Biasi, V., Maricchiolo, F., Vecchio, G.M. & Carrus, G. (2017). Le competenze psicologiche nella formazione dei docenti: l'esperienza dei TFA e dei PAS. In G. Domenici (a cura di), *La formazione iniziale e in servizio degli insegnanti* (pp. 200-206). Roma: Armando.

Biesta, G. (2007). Why 'what works' won't work: Evidence based practice and the democratic deficit in educational research. *Educational Theory*, 57(1), 1-22.

Istituto d'Istruzione Superiore
Margherita Hack

IN DEPCIE

Colegio
Séneca
SCoopAnd

SKILL
up
CONSULTING TRAINING

Vienna Association
of Education Volunteers

Co-funded by
the European Union

AGDISTIS

Björkqvist, K. (1994). Sex Differences in Physical, Verbal and Indirect Aggression: A Review of Recent Research. *Sex Roles. A Journal of Research*, 30, 177-188.

Björkqvist, K., Ekman, K., & Lagerspetz, K. (1982). Bullies and victims: Their ego picture, ideal ego picture and normative ego picture. *Scandinavian Journal of Psychology*, 23, 307-313.

Boulton, M. K., & Smith, P. K. (1994). Bully/victim problems among middle school children: Stability, self-perceived competence, peer perceptions and peer acceptance. *British Journal of Developmental Psychology*, 12, 315-329.

Bourdieu, P. (1998). *La Domination Masculine*. Édition du Seuil (trad. it., *Il Dominio Maschile*, Feltrinelli Editore, Milano, 1998)

Bowlby, J. (1989). *Una base sicura*. Milano: Raffaello Cortina.

Brighi, A. (2009). *Bullying and cyberbullying: a comparison of different Countries*. Paper presented at the International Conference of Daphne II Project, Bologna, 6 Febbraio.

Burgio, G. (2012). *Adolescenza e violenza. Il bullismo omofobico come formazione alla maschilità*. Milano: Mimesis.

Burton, K.A., Florell, D., & Wygant, D.B. (2013). The role of peer attachment and normative beliefs about aggression on traditional bullying and cyberbullying. *Psychology in the Schools*, 50, 103-115.

Calvani, A. (2013). Evidence Based (Informed?) Education: neopositivismo ingenuo o opportunità epistemologica? *Form@ re*, 13(2), 91.

Calvani, A., & Vivanet, G. (2014). Evidence Based Education e modelli di valutazione formative per le scuole. *Journal of Educational, Cultural and Psychological Studies*, 9, 127-146.

Camodeca, M., & Goossens, F. A. (2005). Aggression, social cognitions, anger and sadness in bullies and victims. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 46, 186-197.

Campbell, M.A. (2005). Cyber bullying: an old problem in a new guise?. *Australian Journal of Guidance and Counseling*, 15, 68-76.

Caprara, G. V., Barbaranelli, C., Borgogni, L., & Steca, P. (2003). Efficacy beliefs as determinants of teachers' job satisfaction. *Journal of Educational Psychology*, 95, 821-832.

Istituto d'Istruzione Superiore
Margherita Hack

INDEPCIE

SKILL
up
CONSULTING TRAINING

Vienna Association
of Education Volunteers

Co-funded by
the European Union

AGDISTIS

Caprara, G., Barbaranelli, C., Pastorelli, C., Bandura, A., & Zimbardo, P.G. (2000). Prosocial foundations of children's academic achievement. *Psychological Science*, 11(4), 302-6.

Caravita, S. C. S., Di Blasio, P., & Salmivalli, C. (2009). Unique and interactive effects of empathy and social status on involvement in 128 N. Patrizi, V. Biasi bullying. *Social Development*, 18, 140-163.

Ciucci, E., & Fonzi, A. (1999). La grammatica delle emozioni in prepotenti e vittime. In A. Fonzi (a cura di), *Il gioco crudele. Studi e ricerche sui correlati psicologici del bullismo* (pp. 27-38). Firenze: Giunti.

Civita, A. (2011). *Cyberbullying. Un nuovo tipo di devianza*. Milano: Franco Angeli.
Coe, R. (2002). *Finding Out What Works: Evidence-Based Education*. Durham: Durham University School of Education.

Cowen, E., Pederson, A., Babigian, H., Izzo, L. & Trost, M. (1973). Long Term follow-up of early detected vulnerable children. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 41, 438-446.

Craig, W., & Pepler, D. (1997). Observation of bullying and victimisation in the schoolyard. *Canadian Journal of School Psychology*, 2, 41-60.

Crick, N.R., & Dodge, K.A. (1999). Superiority is in the eye of the beholder: A comment on Sutton, Smith, and Swettenham. *Social Development*, 8, 128-131.

Cross, D., & Smith, P.K. (Eds.). (2012). *Cyberbullying in the Global Playground: Research from International Perspectives*. West Sussex, UK: Blackwell Publishing-Wiley and Sons.

Darley, J.M. & Latané, B. (1968). Bystander intervention in emergencies: diffusion of responsibility. *Journal of Personality and Social Psychology*, 8(4), 377-383.

DOI: 10.15390/EB.2021.8942

DOI: 10.5505/kpd.2016.77487

Dölek, N. (2002). Examination of bullying behaviors among students in primary and secondary schools and investigating the effect of the "bullying prevention attitude development programme." Unpublished PhD thesis. Marmara University, Institute of Educational Sciences, Istanbul

Domenici, G., Lucisano, P., & Biasi, V. (2017). *La ricerca empirica in educazione. Elementi introduttivi*. Roma: Armando.

Istituto d'Istruzione Superiore
Margherita Hack

Colegio
Séneca
S.Coop.And

SKILL
up
CONSULTING TRAINING

Vienna Association
of Education Volunteers

Co-funded by
the European Union

AGDISTIS

Erdur-Baker, O. (2009). Cyberbullying and its correlation to traditional bullying, gender and frequent and risky usage of internet mediated communication tools. *New media & society*, 12, 109-125.

Espelage, D., & Swearer, S. (2004). *Bullying in American schools- a social-ecological perspective on prevention and intervention*. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Eurispes Telefono Azzurro. (2003). *IV Rapporto nazionale sulla condizione dell'infanzia e dell'adolescenza*. Roma: Eurispes e Telefono Azzurro.

Eurispes Telefono Azzurro. (2006). *VII Rapporto nazionale sulla condizione dell'infanzia e dell'adolescenza*. Roma: Eurispes e Telefono Azzurro.

Facci, M., Valorzi, S., & Berti, M. (2013). *Generazione Cloud Essere genitori ai tempi di smartphone e tablet*. Trento: Erickson.

Farrington, D. P. (1993). *Understanding and preventing bullying*. Crime and Justice. Chicago: University of Chicago Press. Farrington, D. P. (1995). The developmental of offending and antisocial behavior from childhood. *Journal of Psychology and Psychiatric*, 36, 1-36.

Farrington, D. P. (2003) Key results from the first 40 years of the Cambridge Study in Delinquent Development. In T. P. Thornberry and M. D. Krohn (Eds.) *Taking Stock of Delinquency: An Overview of Findings from Contemporary Longitudinal Studies* (pp. 137-183). New York: Kluwer/Plenum.

Farrington, D.P. & Ttofi, M.M. (2009), "School-based programs to reduce bullying and victimization". *Campbell Systematic Reviews*, Vol. 6, available at: www.campbellcollaboration.org

Fedeli, D. (2006). *Emozioni e successo scolastico*. Roma: Carocci.

Fedeli, D. (2007). *Il bullismo: oltre*. Brescia: Vannini.

Fekkes, M., Pijpers, F.I.M. & Vereloo-Vanhorick, S. P. (2005) *Bullying: Who does what, when and where? Involvement of children, teachers and parents in bullying behavior*. *Health Education Research*. 20, 81-91.

Field, M. E. (1999). *Difendere i figli dal bullismo*. Milano: Edizioni TEA.

Fonzi, A. (1995). Persecutori e vittime tra i banchi di scuola. *Psicologia contemporanea*, 129, 4-11.

Istituto d'Istruzione Superiore
Margherita Hack

Colegio
Séneca
S.Coop.And

SKILL
up
CONSULTING TRAINING

Vienna Association
of Education Volunteers

Co-funded by
the European Union

AGDISTIS

Fonzi, A. (1997). Il bullismo in Italia. Il fenomeno delle prepotenze a scuola dal Piemonte alla Sicilia. Firenze: Giunti.

Freud, S. (1930). Das Unbehagen in der Kultur. Wien: Internat. Psychoanalytischer Verlag. Fonzi, A. (a cura di). (1993), L'interazione fra coetanei: un approccio multidimensionale (nucleo monotematico), *Età Evolutiva*, 48, 72-96.

Genç, G. (2007). Peer bullying and its management in general high schools. Unpublished PhD thesis. İnönü University, Institute of Social Sciences, Malatya.

Genta, M. L. (a cura di), (2002). Il bullismo: bambini aggressivi a scuola. Roma: Carocci.

Genta, M. L., Menesini, E., Fonzi, A., Costabile, A., & Smith, P. K. (1996). Bullies and victims in schools in central and southern Italy. *European Journal of Psychology of Education*, 11, 97-110. 130

Gini, G., Albiero, P., Benelli, B. A., & Altoè, G. (2008). Determinants of adolescents' active defending and passive bystanding behaviour in bullying. *Journal of Adolescence*, 31, 93-105.

Gökkaya, F., & Tekinsav Sütcü, S. (2020). An investigation of the prevalence of peer bullying among middle school students. *Hacettepe University Journal of Education*, 35(1), 40-54. doi: 10.16986/HUJE.2018042225

Gökler, R. (2007). Examination of peer bullying among primary school students in terms of some variables. Unpublished PhD thesis. Ankara University, Institute of Educational Sciences, Ankara.

Gowriel, G., & Ramdass, M. (2013). Dimensions of Teacher Efficacy and Student Academic Achievement in Selected Primary Schools in Trinidad and Tobago. *British Journal of Education, Society & Behavioural Science*, 4(10).

Graham, S., & Juvonen, J. (1998). Self-blame and peer victimisation in middle school: An attributional analysis. *Developmental Psychology*, 34, 587-599.

Greytak EA, Kosciw JG, Diaz EM (2009) *Harsh Realities: The Experiences of Transgender Youth in Our Nation's Schools*. New York: GLSEN

Guarini, A. (2009). Diffusione e caratteristiche del bullismo elettronico: ricerche internazionali e nazionali a confronto. Roma: Carocci.

Istituto d'Istruzione Superiore
Margherita Hack

Colegio
Séneca
S.Coop.And

SKILL
up
CONSULTING TRAINING

Vienna Association
of Education Volunteers

Co-funded by
the European Union

AGDISTIS

Hargreaves, D. H. (1997). In defence of research for evidence-based teaching: a rejoinder to Martyn Hammersley. *British Educational Research Journal*, 23(4), 405-419.

Hartup, W. (1983) The peer system. E. M. Hetherington (Ed.). *Handbook of child psychology: Socialisation, personality, and social development*. (Vol.4, pp. 103-196). New York: Wiley.

http://www.kaosgldernegi.org/resim/yayin/dl/nefret_sulari_raporu_2013.pdf

Hüseyin EREN, Sıraç BAKAN, İbrahim YILDIZ (2023). Investigation of Peer bullying and friendly relations in secondary school children. <http://doi.org/10.17740/eas.soc.2023.V46.09>

Ingrasci, G., & Picozzi, M. (2002). *Giovani e crimini violenti*. Psicologia, psicopatologia e giustizia. Milano: McGraw-Hill.

Kabacaoğlu G (2015) The process of disclosure among gays and lesbians: A qualitative study. Unpublished master's thesis. Ankara, Hacettepe University, Institute of Educational Sciences, Psychological Counseling and Guidance Department.

KaosGL (2010) End the gender identity discrimination in education! 19 March 2010 http://www.kaosgldernegi.org/resim/kutuphane/dl/egitimde_cinsel_kimlik_ayrimciligin_a_son.pdf

KaosGL (2014) Year of 2013 Report of Hate Crimes. 3 April 2014, pg: 41

Kapcı, E. (2004). The relationship between the type and frequency of being bullied among primary school students and their depression, anxiety and self-esteem. *Ankara University Faculty of Educational Sciences Journal*, 37(1), 1-13.

Kartal, H. ve Bilgin, A. (2007). Anti bullying programme application for primary school students: programme of preventing bullying at school. *Theory and Practice in Education* 3(2), 207-227.

Kılıç, S. (2023). Systematic Analysis of Studies on Peer Bullying in Turkey (2010-2020). *Çankırı Karatekin University Karatekin Faculty of Literature Journal*, 11(1), 97-115. <https://doi.org/10.57115/karefad.1276921>

King, J., Walpole, C., & Lamon, K. (2007). Surf and turf wars online: growing implications of internet gang violence. *Journal of Adolescent Health*, 41, 66-68.

Istituto d'Istruzione Superiore
Margherita Hack

INDEPCIE

SKILL
up
CONSULTING TRAINING

Vienna Association
of Education Volunteers

Co-funded by
the European Union

AGDISTIS

Kochenderfer, B. J., & Ladd, G. W. (1997). Victimized children's responses to peers' aggression: Behaviours associated with reduced versus continued victimisation. *Development and Psychopathology*, 9, 59-73.

Kohlberg, L. (1984). *Essays on Moral Development. Vol. II. The Psychology of Moral Development: The Nature and Validity of Moral Stages* (pp. 320-386). San Francisco: Harper & Row. Kowalski, R. M., & Limber, S. P. (2007). Electronic bullying among middle school student. *Journal of adolescent health*, 4, 22-30.

Kowalski, R. M., Limber, S. P., Agatston, P. W., & Malden, D. (2008). *Cyberbullying: bullying in the digital age*. Mess: Blackwell.

Kupersmith, J. & Coie, J. (1990) Preadolescent peer status, aggression and school adjustment as predictors of externalising problems in adolescence. *Child Development*, 61, 1350-1362.

Lagerspetz, K. M., Björkqvist, K, Berts, M., & King, E. (1982). Group aggression among school children in three schools. *Scandinavian Journal of Psychology*, 23, 45-52.

Lambda Istanbul (2010) "Dog does not bite dog!" A field research: Problems of trans women who live in Istanbul. Lambda Istanbul LGBTT Dayanışma Derneği, http://www.spod.org.tr/turkce/eskisite/wpcontent/uploads/2012/12/Trans_Anket_Kita_b%C4%B1_Grafikli.pdf

Lawson, R. (2001). *Il bullismo. Suggestimenti utili per genitori e insegnanti*. Roma: Editori Riuniti.

Li, Q. (2006). Cyberbullying in schools: a research of gender difference. *School Psychology International*, 27, 157-170.

Loeber, R., & Hay D. (1997). Key issue in the developmental of aggression and violence from childhood to early adulthood. *Annual Review of Psychology*, 48, 371-410.

Losel, F. & Beelman, A. (2003), "Effects of child skills training in preventing antisocial behaviour: a systematic review of randomised evaluations". *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 587, 84-109.

Luengo Kanacri B.P., Pastorelli, C., Eisenberg, N., Zuffianò, A., & Caprara, G.V. (2013). The development of prosociality from adolescence to early adulthood: the role of effortful control. *Journal of Personality*, 81(3), 302-12.

Mameli, C. (2008). Bullismo: relazioni interpersonali e affettività. In A. De Santis, R. Guerra, & P. Morosini (Eds.), *La promozione della salute nelle scuole: obiettivi di*

Istituto d'Istruzione Superiore
Margherita Hack

INDEPCIE

Colegio
Séneca
S.Coop.And

SKILL
up
CONSULTING TRAINING

Vienna Association
of Education Volunteers

Co-funded by
the European Union

AGDISTIS

insegnamento e competenze (pp.100-118). Roma: Istituto Superiore di Sanità (Rapporti ISTISAN 08/1).

Marini, F., & Marni, C. (1999). Il bullismo nelle scuole. Roma: Carocci.

Menesini, E. (2000). Bullismo, che fare? Prevenzione e strategie di intervento nella scuola. Firenze: Giunti.

Menesini, E. (2008). Il bullismo: uno dei volti del disagio in adolescenza. In F. Cambi, M.G. Dell'Orfanello, & S. Landi, Il disagio 132 N. Patrizi, V. Biasi giovanile nella scuola del terzo millennio. Proposte di studio e intervento. (pp. 91-106), Roma: Armando Editore.

Menesini, E. (a cura di). (2003). Bullismo: le azioni efficaci della scuola. Trento: Erickson.

Menesini, E., & Giannetti, E. (1997). Il questionario sulle prepotenze per la popolazione italiana. In: A. Fonzi (a cura di). Il bullismo in Italia. Firenze: Giunti, (pp. 3-18).

Menesini, E., Calussi, P. & Nocentini A. (2012). Cyberbullying and traditional bullying: unique, addictive and synergistic effects on psychological health symptoms. In Q. Li, D. Cross, & P. Smith, (Eds.). Cyberbullying in the Global Playground: Research from International Perspectives. Wiley: Wiley-Blackwell.

Menesini, E., Fonzi, A., & Caprara, G.V. (2007). Il bullismo a Scuola: Vecchie e nuove tipologie. In VIII Rapporto Nazionale sulla condizione dell' Infanzia e dell' Adolescenza, Roma: Eurycom - Telefono Azzurro.

Menesini, E., Giannetti, E., & Genta, M. L. (1999). Il contesto familiare dei bulli e delle vittime. In A. Fonzi (a cura di), Il gioco crudele: studi e ricerche sui correlati psicologici del bullismo (pp. 105-123). Firenze: Giunti.

Menesini, E., Nocentini, A. & Calussi P. (2011). Valori, comportamenti e relazioni sociali in adolescenza. In G.V. Caprara, E. Scabini, P. Steca (a cura di). I valori nell'Italia contemporanea (pp. 116-133).

Mercan H. and Yildirim – Sarı H. (2018) Peer Bullying and Relationship Between Sociodemographic Characteristics of High School Students DOI: 10.26650/FNJN.387176

Milano: Franco Angeli. Milgram, S. (1975). Obedience to Authority: An Experimental View. New York: Harper Colophon Books.

Istituto d'Istruzione Superiore
Margherita Hack

INDEPCIE

Colegio
Séneca
S.Coop.And

SKILL
up
CONSULTING TRAINING

Vienna Association
of Education Volunteers

Co-funded by
the European Union

AGDISTIS

New York & London: Routledge. Smith, P.K., Cowie, H., Olafsson, R. F., & Liefhoghe, A. (2002). Definition of bullying: a comparison of terms used, and age and gender differences in fourteen- country international comparison, *Child Development*, 73, 1119-1133.

Nicoletti, S., & Galligani, F. (2009). *Psicopatologia dei comportamenti on-line e bullismo elettronico*. Roma: Carocci.

Nocentini, A., Calmaestra, J., Schultze-Krumbholz, A., Ortega, R., & Menesini, E. (2010). Cyberbullying: labels, behaviors and definition in three European countries. *Australian journal of guidance and counseling*, 20, 1-14.

Oliverio Ferraris, A. (2008). *Piccoli bulli crescono. Come impedire che la violenza rovini la vita ai nostri figli*. Bologna: Biblioteca Universale Rizzoli.

Olweus, D. (1973) *Personality and aggression*. In J. K. Cole and D. 133 *Bibliografia D. Jensen (Eds.), Nebraska symposium on motivation*. Lincoln Neb.: University of Nebraska Press.

Olweus, D. (1978). *Aggression in the school. Bullies and whipping boys*, Washington D.C.: Hemisphere. (trad. it., *L'aggressività a scuola*, Bulzoni, Roma, 1983)

Olweus, D. (1983). *Low school achievement and aggressive behavior in adolescent boys, human developmental. An interaction perspective*. New York: Academic Press.

Olweus, D. (1993). *Bullying at school. What we know and what we can do*, Oxford and Cambridge: Blackwell. (trad. it., *Il bullismo a scuola*, Giunti, Firenze, 1996)

Olweus, D. (1996). *The Revised Olweus Bully/Victim Questionnaire*. Mimeo. Bergen, Norway: Research Center for Health Promotion, University of Bergen

Olweus, D. (2004). *Bullying at school (9 th edition)*. UK: Blackwell.

Ortega, R., Calmaestra, J., & Mora-Merchàn, J. (2008). Cyberbullying: un estudio exploratorio en educación secundaria. *International Journal of Psychology and Psychology Therapy*, 8, 183-192.

Özaydınlık, K. (2014). Women and education in Türkiye on the basis of gender. *Journal of social policy studies*, 33, 93-112. Web address: <https://dergipark.org.tr/tr/download/articlefile/198262>

Özkan, Y. ve Çiftçi E. G. (2010). Bullying in low socio-economic primary schools. *Primary education Online*, 9(2), 576-586. [online: dergipark.gov.tr/ilkonline/issue/8595/106922].

Istituto d'Istruzione Superiore
Margherita Hack

Colegio
Séneca
S.Coop.And

SKILL
up
CONSULTING TRAINING

Vienna Association
of Education Volunteers

Co-funded by
the European Union

AGDISTIS

Özsoy EC (2011) LGBT Persons and report of hate crimes 2010. 3 Şubat 2011
http://www.kaosgildernege.org/resim/kutuphane/dl/nefret_suclari_raporu_2010.pdf

Pajares, F. (1996). Self-efficacy beliefs in academic settings. *Review of Educational Research*, 66(4), 526-578.

Palladino, B., Nocentini, A., & Menesini, E. (2012). FlorenceBullying/Victimization Scale (FBVS), FlorenceCyberbullying/Cybervictimization Scale (FCBVS). Firenze: Università degli Studi di Firenze.

Parker, J.G., Rubin, K.H., Price, J.M., De Rosier, M.E., (1995). Peer relationships, child development, and adjustment: A developmental psychopathology perspective. In: D. Cicchetti & D. J. Cohen, (Eds). *Developmental psychopathology. Risk, disorder, and adaptation*. Oxford, England: John Wiley & Sons, 2, 96-161

Patchin, J. W., & Hinduja, S. (2006). Bullies move beyond the schoolyard. A preliminary look at cyberbullying. *Youth Violence and Juvenile Justice*, 4, 148-169.

Patterson, G.R., Reid, J.B., & Dishion T.J. (1992). *Antisocial boys*. Eugene, OR: Castalia.

Pearce, N., Cross, D., Monks, H., Waters, S., & Falconer, S. (2011). Current Evidence of Best Practice in Whole-School Bullying 134 N. Patrizi, V. Biasi Intervention and Its Potential to Inform Cyberbullying Interventions. *Journal of Psychologists and Counsellors in Schools*, 21(1), 1-21.

Pepler, D. J., & Craig, W.M. (2000). *Making a difference in bullying*. Toronto: York University.

Pepler, D. J., Craig, W. M., Blais, J., & Rahey, L. (2004). *Developing Needs Assessment and Program Selection Tools to Address Bullying Problems at School*. Ontario Ministry of Education, Queen's Park.

Perren, S. & Alsaker, F.D. (2006). Social behavior and peer relationships of victims, bully-victims, and bullies in kindergarten. *Journal of Child Psychological and Psychiatry*, 47, 45-57.

Petrone, L., & Troiano, M. (2008). *Dalla violenza virtuale alle nuove forme di bullismo: strategie di prevenzione per genitori, insegnanti e operatori*. Roma: Magi edizioni.

Piaget, J. (1932). *Le jugement moral chez l'enfant*. Paris: PUF (trad. it., *Il giudizio morale nel fanciullo*. Giunti Barbera, Firenze, 1972).

Istituto d'Istruzione Superiore
Margherita Hack

Colegio
Séneca
S.Coop.And

SKILL
up
CONSULTING TRAINING

Vienna Association
of Education Volunteers

Co-funded by
the European Union

AGDISTIS

Pietropolli Charmet, G. (2014). I nuovi adolescenti. Padri e madri di fronte ad una sfida. Milano: Fabbri Publishing s.r.l.

Polanin, J. R., Espelage, D. L., & Pigott, T. D. (2012). A metaanalysis of school-based bullying prevention programs' effects on bystander intervention behavior. *School Psychology Review*, 41(1), 47-65.

Ranieri, M. (2007). Evidence Based Education: un dibattito in corso. *Communications*, 3(3), 147-152.

Raskauskas, J., & Stoltz, A. D. (2007). Involvement in traditional and electronic bullying among adolescents. *Developmental Psychology*, 43, 564-575.

Roff, M. (1961). Childhood social interactions and young adult bad conduct. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 63, 333-337.

Rutter, D. R., & Rutter, M. (1992). *Developing Minds: Challenge and continuity across lifespan*, Basic Books: New York (trad. it. *L'arco della vita*, Giunti, Firenze, 1996).

Rutter, M., Giller, H., & Hagell, A. (1998). *Antisocial behavior by young people*. Cambridge: Cambridge University Press.

Şahin, M., Demirağ, S., & Aykaç, F. (2009). Perceptions of kindergarten teachers about peer bullying. *Sakarya University Faculty of Education Journal*, 17, 1-16.

Salmivalli, C. (2010). Bullying and the peer group: A review. *Aggression and Violent Behavior*, 15, 112-120

Salmivalli, C., Lagerspetz, K. M. J., Björkqvist, K., Osterman, 135 Bibliografia K., & Kaukiainen, A. (1996). Bullying as a group process: Participant roles and their relations to social status within the group. *Aggressive Behavior* 22, 1-15.

Satan, A. (2006). The relationship of bullying behavior tendencies of primary school, secondary school students with school type and some socio-demographic variables. Unpublished PhD thesis. Marmara University, Education Sciences Institute, İstanbul.

Schultze-Krumbholz, A., & Scheithauer, H. (2009). Cyberbullyin gunter Schülern Erste Ergebnisse einer Studie an Berliner und Bremer Schulen. Paper presented at the IX. Workshop Aggression, 6.8. November 2009, Berlin.

Schunk, D. (1991). Self-efficacy and academic motivation. *Educational Psychologist*, 26(3-4), 207-231.

Istituto d'Istruzione Superiore
Margherita Hack

INDEPCIE

SKILL
up
CONSULTING TRAINING

Vienna Association
of Education Volunteers

Co-funded by
the European Union

AGDISTIS

Sewell, A., & St. George, A. (2000). Developing efficacy beliefs in the classroom. *Journal of Educational Enquiry*, 1(2), 58-70.

Sezen, M. F., & Murat, M. (2018). Investigation of the relationship between peer bullying, internet addiction and emotional intelligence levels among adolescents. *OPUS International Journal of Society Studies*, 9(16), 160-182.

Shariff, S., & Gouin, R. (2006). Cyber-Dilemmas: Gendered hierarchies, free expression and cyber-safety in schools. Retrieved February 9, 2006, from http://www.oii.ox.ac.uk/research/cybersafety/extensions/pdfs/papers/shaheen_shariff.pdf

Sharp, S., & Smith, P. K. (Eds). (1994). *Tacking bullying in your school: A practical handbook for teachers*, London: Routledge
Sharp, S., & Smith, P. (1995). *Bulli e prepotenti nella scuola. Prevenzione e tecniche educative*. Trento: Erickson.

Sipahi, E. (2019). Examining the effects of secondary school students' cyberbullying and bullying tendencies on organizational alienation and organizational trust perceptions: Ankara province. *Adiyaman University Institute of Social Studies Journal*, 34, 328-351. <https://doi.org/10.14520/adyusbd.573415>

Siyez, D. ve Kaya, A. (2011). Emphatetic disposition in peer bullying groups. *Inönü University Faculty of Education Journal*, 12(2), 23-43.

Slavin, R. E. (2004). Education Research Can and Must Address 'What Works' Questions. *Educational Researcher*, 33(1), 27-28.

Slonje, R., & Smith, P. K. (2008). Cyberbullying: another main type of bullying?. *Scandinavian Journal of psychology*, 49, 147-154.

Smith, P. & Ananiadou, K. (2003). *The nature of school bullying in your school. A practical handbook for teachers*. London: Routledge.

Smith, P. K. (2010). Bullying in primary and secondary schools: Psychological and organizational comparisons. In S.R. Jimerson, S.M. Swearer, & D.L. Espelage, (Eds.), *Handbook of bullying in schools: An international perspective* (pp.137-150).

Smith, P. K., & Sharp, S. (eds.). (1994). *School bullying: Insights and perspectives*. London: Routledge.

Smith, P. K., Mahdavi, J., Carvalho, M., Fisher, S., Russell, S., & Tippett, N. (2008). Cyberbullying: Its nature and impact in secondary school pupils. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 49, 376-385.

Istituto d'Istruzione Superiore
Margherita Hack

INDEPCIE

SKILL
up
CONSULTING TRAINING

Vienna Association
of Education Volunteers

Co-funded by
the European Union

AGDISTIS

Smith, P.K., Sharp, S., Eslea, M., & Thompson, D. (2004). England: the Sheffield project. In P.K. Smith, D. Pepler & K. Rigby (Eds.), *Bullying in schools: How successful can interventions be?* (pp. 99-123). 136 N. Patrizi, V. Biasi Cambridge: Cambridge University Press.

Smorti, M., Tschiesner, R., & Farneti, A. (a cura di). (2016). *Psicologia per la Buona scuola*. Padova: libreriauniversitaria.it edizioni.

Spinelli, C, Pennelli, M., Fiorentino, F., Lamuraglia, C., Taurino, A. & Fara De Caro M. (2011). *Comprendere e contrastare il bullismo. Un intervento psicoeducativo in un istituto di scuola superiore*. *Psicologia Scolastica*, 10(1), 81-103.

Sullivan, K. (2000). *The anti-bullying handbook*. Oxford: Oxford University Press.

Sutton, J., & Smith, P. K. (1999). *Bullying as a group process: An adaptation of the participant role approach*. *Aggressive Behaviour*, 25, 97-111.

Tajfel, H. (Ed.) (1982). *Social identity and intergroup relations*. Cambridge: Cambridge University Press.

Tardu A., Akcan A. (2021) *Determining the Relationship between Adolescents' Gender Equality Perception and Bullying Behaviors*. *Journal of Nursing Science e-ISSN:2636-8439*

Tokunaga, R. S. (2010). *Following you home from school: a critical review and synthesis of research on cyberbullying victimization*. *Computers in Human Behavior*, 26, 277-287.

Totan, T. (2008). *Examination of bullying among adolescents in terms of mother, father and peer relations*. Unpublished master's thesis. Abant İzzet Baysal University, Institute of Social Sciences, Bolu.

Trincherò, R. (2002, 201710). *Manuale di ricerca educativa*. Milano: FrancoAngeli.

Tschannen-Moran, M., & Woolfolk Hoy, A. (2001). *Teacher efficacy: Capturing and elusive construct*. *Teaching and Teacher Education*, 17, 783-805.

Ttofi, M.M., & Farrington, D.P. (2011). *Effectiveness of schoolbased programs to reduce bullying: a systematic and meta-analytic review*. *Journal of Experimental Criminology*, 7, 27-56.

Tural Hesapçioğlu, S. ve Yeşilova, H.(2015). *High school students' feelings, thoughts and attitudes towards bullying and bullies*. *Anadolu Psychiatry journal*, 16, 284-293.

Istituto d'Istruzione Superiore
Margherita Hack

INDEPCIE

SKILL
up
CONSULTING TRAINING

Vienna Association
of Education Volunteers

Co-funded by
the European Union

AGDISTIS

Turkish Ministry of National Education official web site: <https://orgm.meb.gov.tr/>

Turkish Statistical Institute (TÜİK) (2014). official web site: <http://www.tuik.gov.tr>

Uluyol FM (2016) Relationship Between Bullying Experiences Related with Gender Identity,
Sexual Orientation and Social Support and Psychological Well-Being

Vandebosch, H., & Van Cleemput, K. (2008). Defying cyberbullying: a qualitative research into perceptions of youngsters. *Cyberpsychology and Behavior*, 2 (4), 499-503.

Vergati, S. (2003). *Bully Kids. Socializzazione disadattante e bullismo tra i preadolescenti*. Roma: Bonanno Editore.

Vygotsky, L.S. (1934). *Myšlenie i reč*. Moskva-Leningrad: Socekgiz (trad. it., *Pensiero e Linguaggio - Ricerche psicologiche*, Laterza, Roma-Bari, 1990).

Vitaro, F., Tremblay, R. E. & Bukowski W. M. (2001). Friends, friendships and conduct disorder. In J. Hill, & B. Maughan (Eds.), *Conduct disorders in childhood and adolescence* (pp. 346-378). Cambridge: Cambridge University Press.

Vivanet, G. (2013). Evidence Based Education: un quadro storico. *Form@re*, 13(2), 41.

Whitney, I., & Smith, P. K. (1993). A survey of the nature and extent of bullying in junior/middle and secondary schools. *Education Research*, 35, 3-25.

Willard, N. (2004). I can't see you – you can't see me. How the use of information and communication technologies can impact responsible behavior. Retrieved July 1, 2006 from www.cyberbully.org/docs/disinhibition.pdf

Ybarra, M. L., & Mitchell, K. J. (2004). Online aggressor/target, aggressors, and target: a comparison of associated youth characteristics. *Journal of Child Psychology and Psychiatric*, 45, 1308-1316.

Z. Şen & A. Doğan (2021) An Examination of Teachers' Attitudes Towards Bullying, their coping strategies for handling bullying, and perceived school climate

Zanetti, M.A. (a cura di), (2007). *L'alfabeto dei bulli. Prevenire relazioni aggressive a scuola*. Trento: Erickson.

Istituto d'Istruzione Superiore
Margherita Hack

Colegio
Séneca
S.Coop.And

SKILL
up
CONSULTING TRAINING

Vienna Association
of Education Volunteers

Co-funded by
the European Union

AGDISTIS

Zimbardo, P. G. (2007). *The Lucifer Effect: Understanding How Good People Turn Evil*. New York: Random House (trad. it., *L'effetto Lucifero. Cattivi si diventa?* Raffaello Cortina, Milano, 2008).

Istituto d'Istruzione Superiore
Margherita Hack

Colegio
Séneca
S.Coop.And

SKILL
up
CONSULTING TRAINING

Vienna Association
of Education Volunteers

Yazarlar

© Şubat 2023 – INDEPCIE, Mehmet Sinan Dereli Ortaokulu, Skill Up Srl, VAEV R&D, Colegio Séneca S.C.A, Istituto d'Istruzione Superiore "Margherita Hack".

Bu yayın, Erasmus + Projesi “AGDISTIS – Duygusal Zeka ve norm dışı davranışlara ve cinsiyete dayalı zorbalığa müdahale” No. 2022-1-ES01-KA220-SCH-000087432 kapsamında Avrupa Komisyonu'nun mali desteğiyle gerçekleştirilmiştir,

Atıf, aynı koşulda paylaşım

(CC BY-SA) : Malzemeyi herhangi bir ortamda veya formatta Paylaşma, kopyalama ve yeniden dağıtma ve Uyarılma, yeniden düzenleme, dönüştürme ve herhangi bir amaç için, hatta ticari amaçlar için bile üzerine inşa etme özgürlüğüne sahipsiniz. Lisans veren, aşağıdaki şartlar altında lisans şartlarına uyduğunuz sürece bu özgürlükleri geri alamaz:

Atıf – uygun krediyi vermeli, lisansa bir bağlantı sağlamalı ve değişiklik yapıp yapılmadığını belirtmelisiniz. Bunu makul bir şekilde yapabilirsiniz, ancak lisans verenin sizi veya kullanımınızı onayladığını ima eden hiçbir şekilde yapamazsınız.

Benzer Paylaşım- Malzemeyi yeniden düzenler, dönüştürür veya üzerine inşa ederseniz, katkınızı orijinalle aynı lisans altında dağıtmalısınız.

Ek kısıtlama yok – yasal şartları uygulayamazsınız.

